

V An baptismus tradi possit a malis ministris. **Rñ. fm Ri. in. iij. di. v. q.** ab hoie malo: ver? pōt tradi baptism? ita q? q̄tuz ad ea q̄ sunt essentialia sac̄o. nō plus p̄ficiat datus baptism? a bono ministro: q̄ a malo. q? baptismus nō hz suaz efficac̄a a ministro: s̄ a deo. vñ de p̄se. di. iij. baptism? dicit. Non timeo adulterū. ebriōsum. homicidā. q? columbā attendo p̄ quā mibi dī. hic est q̄ baptizat. Ideo bonitas ministri nō est de necessitate sed de congruentia.

V Sed qd si sacerdos nolit baptizare nisi dato sibi aliq̄ p̄cio? **Dic vt. j. Symonia p̄mo.**

V Dtrū malus minister peccat mortalit̄ baptizando. **Dic fm Ri. vbi s̄.** Aut baptizat cū solennitate et vt minister ecclesie. t̄ tūc peccat mortalit̄ si p̄ctū recolat nec penitet. Aut baptizat in articulo necessitatis sicut vetula. et non peccat.

V Dtrū q̄ scient recipit sac̄m baptismi a ministro malo. peccat mortalit̄. **Rñ. fm Ri. vbi s̄.** cum baptismus sit sac̄m necessitatis ad salutē. In necessitatis articulo licitū est ip̄m recipere a q̄cūq; hoie q̄tūcūq; malo: cuiuscūq; sit conditionis t̄ sexus.

Excepto aut̄ necessitat̄ articulo sc̄piēs baptismū scienter ab hoie malo p̄salo ab ecclesia simplic̄ vel ad t̄ps peccat mortalit̄. q? q̄tū in se est cōtēptibile reddit sniam ecclesie: qd̄ scienter: sine p̄ctō mortali non pōt fieri. Si aut̄ recipiat scient̄ ab hoie malo. nō p̄salo ab ecclesia simplic̄. vel ad t̄ps. non peccat. maxime si suscipiat a tali q̄ hoc sibi cōferre tenetur ex officio. nullus enim peccat in recipiēdo. qd̄ sibi ab alio debitiū est. de hoc t̄t̄ t̄ alijs sac̄is facta est magna modificatio. p̄ extrauagantē factā in p̄salo b̄ lile. quā vide. j. ex cōmunicatio. vj.

V Dtrū melior sit baptismus qui confert a bono: **Rñ. fm doc. q̄ c̄qls est ab vtroq; q̄tū ad substantiales effectus. s̄ t̄n cū effectū p̄ncipali. pōt aliquid plus cōferri ex merito baptizātis. Sed hic est effectus accidentalis.**

V Dtrū idē possit baptizare seip̄m. **Rñ. q? non. p̄ter. extra eo. c. debitiū. vbi dī q? int̄ baptizatū t̄ baptizantē debet esse distinctio.**

V Dtrū bonus angelus possit baptizare. **Rñ. fm Ri. in. iij. di. v. q.** de lege cōi non puenit angelo baptizandi p̄tās. q? t̄n nunq̄ bon? angelus baptizaret nisi ex sp̄ali mādato dñi. ideo si certū esset q? bon? angelus aliquē baptizasset. ille nō esset rebaptizandus. vñ de basilica quaz̄ dedicauit sanct? michael in monte gargano. nō fuit postea ab hoc dedicata.

V Dtrū in baptizante req̄ratur int̄ctio. **Rñ. fm Ri. in. iij. di. vj. q.** ad hoc vt verus cōferatur baptismus necessaria est baptizantis intentio. q̄n̄ enī aliq̄ plura p̄currūt ad aliquē vñū effectuz. oportet q? aliquo mō vniāt. Ad sanctificationē aut̄ illius q̄ baptizat. req̄rit̄ ablutio exterior. t̄ verba q̄ realit̄ vniata nō sunt. Requirit̄ etiā baptizans. t̄ ideo necessaria est int̄ctio baptizātis p̄ quā ablutio. t̄ vba int̄ctioalis p̄ungant̄ int̄ se. t̄ eū q̄ baptizat. et oīa ista cū fine q̄ ē purgatō illi? q̄ baptizat.

V Dtrū actualis int̄ctio req̄ratur in baptizante. **Rñ. fm Sco. q? p̄ter intentionē actualem. t̄ habi**

tuale necesse est ponere mediā. p̄bat. Si q̄s in p̄ncipio intendēs dicere missam. postea autē ad aliq̄ distrahat. tūc nō hz int̄ctioē actuale. dū est distractus. nec t̄n hz int̄ctioē h̄tūale. q? etiā dormiēs talē hz. Requirit̄ ḡ mediā. s̄. int̄ctio virtualis. quia in p̄tute illi? int̄ctiois pus habite actualiter facit oīa q̄ facit. tanq̄ ex radice. Sic in p̄posito. In baptizante nō sufficit sola int̄ctio habitualis. nec req̄ritur semp̄ int̄ctio actualis. q? nō obligat deus hominē ad impossibile vel nimis difficile cuiusmodi est nō distrahi. s̄ sufficit int̄ctio virtualis.

V Quid si q̄s putet baptizare puerū. cui imponit nomē. petrus. t̄ est puella. **Rñ. fm Do. q? aut̄ intendit baptizare p̄sonā cuiuscūq; sexus sit. t̄ est baptizata. aut̄ int̄ctio baptizate marē t̄m. t̄ sic non ē baptizata. aut̄ simplr̄ baptizat. t̄ est baptizata.**

V Quid de baptizante ex ioco. **Dic q? si hēbat int̄ctioē baptizandi est baptizat? al̄s secus.**

V Quid autē in dubio? **Ast̄n. dicit. hunc esse rebaptizandū sub cōditione t̄c.**

V Dtrū plures possint vñuz baptizare. **Rñ. fm Ri. in. iij. di. iij. q.** de necessitate vñū actus baptizandi est ministri vñitas. ad vitandū p̄ctū. ex p̄te baptizantis. nisi forte in casu necessarij essent plures ad puerū abluendū. nō est aut̄ de necessitate ad efficac̄ā sac̄i. Modus enī exp̄mendi baptizandi actū. t̄ p̄sone ministri exp̄ssio. sunt ex traditōne ecclesie. vñ nō videt̄ efficac̄ā sac̄i repugnare puerū a plurib; simul abluī. s̄ fieri nō debeat nisi in magna necessitate. Et cū baptizātes dicunt. Nos baptizam? nō ē sensus. Ego baptizo. t̄ ego baptizo. Sed est sensus. Ego t̄ iste baptizam?. Nec ē verū q? oīse plurale genuinat suū singulare. vt in plurali p̄me p̄sone. s̄ bene est vñ de plurali sede t̄ tercie p̄sone. hec Ri. Idē dicendū q̄n̄ vñuz baptizat plures. dicēdo ego vos baptizo. baptizati sunt.

Baptismus. iij. **Q**uo ad suscipientes. vtz oēs hoies fuerint obligati ad susceptionē sac̄i post x̄pi resurrectionē. **Rñ. fm Ri. in. iij. di. iij. q.** non oēs hoies fuerit obligati ad susceptionē baptismi statim post x̄pi resurrectionē. Nullus enī tenet̄ de necessitate obfuare legē anteq; p̄mulgata sit. nec etiā post p̄mulgationē q̄lq; sibi innotescat. nisi defectus ei? sit in casu q̄re nō statim innotuit sibi. p̄mulgatio legis. lex aut̄ de necessitate suscipiēdi baptismū. non statim fuit post x̄pi resurrectionē. p̄mulgata. q? nō statim dixit illud verbū Dar. vltimo. Ite docete oēs gentes t̄c. illa aut̄. p̄mulgatio nō fuit oībo nota. t̄ t̄n fuerit multi. q? defect? nō fuit in casu tardationis illi? noticie. Sed postq; ei? p̄mulgatio fuit diffusa p̄ vniuersum orbē. oēs fuerunt obligati ad baptismi susceptionē. Et etiā iā iustificati qui baptismū nō susceperūt. tenet̄ ad baptismū. q? q̄uis aliq̄ lex constituat̄. p̄ter ea q̄ accidūt. vt in plurib; si t̄n generalit̄ lata est. nō t̄n tenent̄ ad ei? obseruationē habētes illud. pp̄ qd̄ est lata. s̄ etiā nō habētes. q? nō solū baptism? instituit̄ est. p̄ter peccatū originale delendū. s̄ etiā secundario ob fideliū ab infidelib; distinctionē.

ms. ij. ad mate...
ms. iij. duo ad mi...

tres sunt differentie. Quidam enim nunquam habuerunt usum rationis. ut parvuli. et perpetuo furiosi. et in his non requiritur voluntas. Quidam vero aliquando habuerunt. sed tunc non habeant. et in his in necessitate sufficit antecedens voluntas. Itaque amictus et dormientes si ante furiam vel dormitionem habebant contrariam voluntatem. non recipiunt sacramentum. Si autem habuerunt. propositum. et hoc per signa aliquando innouit. tunc in articulo necessitatis debet baptizari. etiam si furiosus tunc contradiceret. Si tamen necessitas tunc non sit. de expectari lucidum intervallum: vel vigilia dormientis. Quidam vero habent usum rationis tunc cum baptizantur. et in his requiritur contritio et deuotio ad percipiendum rem sacramentum. et intentio et voluntas ad percipiendum sacramentum. Nec tamen requiritur voluntas absoluta recipiendi quod ecclesia confert. sed quicquid sufficit voluntas coacta. Et si sit coactio sufficiens. et ex toto ab extra. ut cum aliquis reclamans immergitur violenter. talis: nec sacramentum suscipit. nec re sacramentum. Si autem sit coactio inducens sicut minis vel flagellis. Ita quod potius ipse eligat baptismum suscipere. quam talia pati. suscipit sacramentum. sed non rem sacramentum. hec probant. et de iudeis. et extra de bapt. maiores.

Utrum in eo qui debet baptizari requiratur fides. Respondeo. secundum de. In puulis et naturaliter stultis et imbecillis quod per se non possunt credere. non requiritur fides propria. sed sufficit aliena. In alijs vero requiritur fides propria. non quidem ad susceptionem sacri. quia etiam sine ea recipere character. sed quatenus ad susceptionem rei sacramentum. et gratie.

Baptismus iterari non debet. sed quidam. Pena autem iterantis. secundum leges est vltimum supplicium. Et ne sanctum baptismum. secundum leges canonum. tales non possunt promoueri. siue scient rebaptizati sint. siue igno- rantes. Et postquam sciuerint ratum habuerunt. l. di. confirmandum. Alijs vero qui ignorant rebaptizati fuerunt. ut infantes vel coacti absolute possunt promoueri secundum quosdam de iure. secundum alios quod tutius est de dispensatione. de pse. di. iij. q. bis. Item clerici iterantes baptismum deponendi sunt. ar. c. eos. r. c. q. bis. de conse. di. iij. Layci vero grauius penis plectendi sunt. ut ibi. Si vero dubites. an aliquis baptizatus fuerit. baptizetur sic. Si es baptizatus non te baptizo. Si non es baptizatus ego te baptizo. In nomine patris. etc. extra de bapt. c. ij.

Utrum iudeus vel paganus petens baptismum. An statim baptizandus sit. Respondeo. si periculum est in mora. ut quod baptizandus timet ne alij infideles si hoc senserint interficiant eum vel aliter impediatur. quatenus est baptizandus. de pse. di. iij. ne quod absit. Sed si periculum non adsit. tunc per viij. menses vel alio termino arbitrario de differri. et in cathecuminos teneri. de conse. di. iij. iudei. r. c. se.

Quid si non baptizatus promoueat in sacerdotem et episcopum. et postmodum celebret et multos ordinat. Respondeo. panos. in. c. si quis. de pse. non bapt. dicit quod defectus sacri baptizantis impedit impressionem characteris aliorum sacrorum. quia baptismus est ianua omnium sacrorum. Et per prius nec conficere: nec absolueri: nec etiam ordinare potest. Die tamen credendum est: quod aie saluatur. propter fides sacri. et propter hoc glo. singularis. in. c. apostolicam

de pse. non bapt. dat singulari limitationem ad. l. barbarius. ff. de offi. pro. r. ad. s. ver. iij. q. vij. In quibus notatur quod contra errorem seu opinionem facit valere gesta. Ita enim procedunt in dependentibus a iurisdictione. non autem in dependentibus ab ordine seu alijs sacralibus. In his enim attenditur veritas. et non opinio. De hac materia vide. j. Confessio. iij. in. si.

Quid autem si ordinatus ab isto: quod contra opinionem habebat. per episcopum non velit amplius ordinari. Respondeo. d. an. dicit se credere istum compelli debere ad suscipiendum ordinem sacrum. propter intentionem suam: quam semel habuit. Jo. an. dicit quod remanebit laicus. Et licite si deberet subire ministerium. quia tacite videtur vouisse continentiam. tamen si subat. tenet ministerium. cum illud votum non fuerit solenne: ex quo vere non recepit sacramentum ordinis. Et qui infert panos. in. d. c. si quis. quod ad solennizandum votum non sufficit opinio et credulitas. sed quod vere subsequatur sacerdos. vel ingressus religionis. vt. c. vnico. de voto. li. vj.

Baptismus. v. Quo ad tempora. Utrum aliquod tempus determinatum sit ad baptismum. Respondeo. quatenus ad statum sacri non est aliquod tempus determinatum. immo quilibet die et hora celebrari potest. Quo vero ad solennitatem: ecclesia habet duplex tempus. scilicet sabbatum pasche et sabbatum penthecostes.

Utrum baptismus debeat per aliquod tempus differri. Respondeo. secundum de. magis laudabile est quod puer quatenus fieri potest baptizetur. Primo quod interim puer possit mori et danari. Secundo quod demones non habent tantam preteritatem in baptizatis. sicut non in baptizatis. Tercio quod in puericia facilius homo inducatur et assuescat in his que sunt christiane religionis et fortius inheret. Adulter autem non statim cum puertur est hoc sacramentum conferendum. Primo ne ecclesia in talibus decipiat. Secundo ut ante baptismum plenus instruantur in fide. Tercio propter reuerentiam sacramenti.

Baptismus. vi. Quo ad ritum. Utrum immersio sit de necessitate baptismi. Vide s. baptismum. iij.

Quid de duobus sacerdotibus: quorum alter est matris: et alter patris. vno preferente: et altero immergente. Respondeo. Respondeo. in. iij. di. iij. quod de lege communi baptizatus non esset. quia quatenus determinatus modus exprimitur actum non sit de necessitate efficacie sacri. tamen exprimitur actum esse ab illo a quo non derogat efficacie sacri. Sic autem est in proposito. quod baptismus est ablutio. Si autem ille qui per se non abluat. exprimit actum baptismi esse ab illo a quo non est. siue exprimat in singulari: siue in plurali.

Utrum in baptismo vel confirmatione possit leuare vel tenere non baptizatus vel non confirmatus. Vide. j. Impedimentum. vj.

Baptismus. vij. Quo ad effectum. Quis sit effectus baptismi. Respondeo. secundum de. parvuli in baptismo mundantur ab originali et dantur eis virtutes in habitu. sed non in usu. Adultis vero fit remissio omnium peccatorum.

et de malis pueris saluatur... baptizandus requiritur... pe. Baptizandus baptizatus

simul conuenerunt de faciendo tale insultum. vel de tali rapina committenda. Rñdit Do. q. qlibet tenet insolidū. Alij vō dicunt q. quilibet p parte sua satisfaciatur.

¶ Quinto nunquid oēs q sequunt. etiā si vn' solus potuisset p se hoc facere. teneat insolidum. Rñdit Do. q. sic. vt est ter. ff. ad. l. aq. ita vulneratus. Aliqui tñ dicūt q. sufficit q. qlibet. p pte sua satisfaciatur. Si em̄ ppter eoz sequelā cōsiliū vel exortatio nem. sciunt vel pbabilit estimāt eū rapinā fecisse. ita q. als nō fuisse factur'. qlibet eoz tenet insolidum. Si vō ppter eoz sequelā non plus fecit. q. als fuisse factur'. tñ tenent tñ de his q. inde habuerunt vt dictū est. Si vō credūt q. etiā sine suo adiutorio dānū fecisset. tñ tñ tenent ad illud pl' vt s. Del dic fm Ray. qñ sunt plures raptores. si simul vadūt. qñ sit vn' exerat' qlibet tenet insolidum. nā et qlibet iurat alios r facit eos fortiores. hoc tñ vez est fm vñ. qñ vn' sine alio nō fecisset. als qlibet tenet p dāno qd intulit. Si vō nō iuerunt simul. h qlibet p se fecit damnuz. qlibet tenet p eo qd intulit.

¶ Sexto. vtrū p bellū vel violentiā liceat propria auctoritate rē iam ablata vel inuasam recuperare. Rñ. fm Inno. et Do. Si hoc fiat incontinenti. Certe lz. nā de iure naturali cuiuslibet licet vim vi repellere. dñ tñ incontinenti r cū moderamine inculpate tutelē. i. q. tutela illa moderata r sine culpa sit nec sit ad lumen dā vindictā. h ad ppullandā iniuriā. de homi. significasti. el. ij. Et dñ moderata tutela. si illō tñ fiat. q. omisso violentiā repelli nō possz. Si aut ex intervallo fiat. non lz. imo tunc dz adiri iudex raptoris r eius auctoritate recuperare. Nā si aliq. ppria auctoritate etiā rē suā accipit. cadit a iure suo r pdit eā. nisi forte nō posset p iudicē eā recuperare. di. j. ius gentiū. Hoc intellige in foro cōtentioso. Secus in foro cōscie. q. licet male fecerit. non tñ tenet ad restitutionem. Sicut r de illo qui absq. auctoritate superioris accepit de rebz dānificatis vsq. ad valorē dāni. vt dictū est s. Dñ' tenet si sine culpa habuit de bonis illi. vtputa q. inuenit. vel alius sibi dedit r hñōi de hoc vide. j. caplo familia. Idē videt tenere Alex. de ales. in. iij. q. si q. sine scandalo rē suā latenter vel p violentiā accepit. vel rē equipollentē rei sue. nō tenet restituere. q. simpliciter non fecit furtuz. Et si dicat q. dērat rem alienam inuito domino. dicenduz q. non. vt alienam.

¶ Septimo quid cū subditus mouet bellū mandante sibi dño. vel sequit eū. nunquid tenet restituere siq. ab hostibz accepit. Rñ. si bellū est iustū. non tenet nisi iuxta edictuz dñi sui. Si vō sit iniustum tunc tenet. q. plus debuit timere deū q. hominē. Si vō dubitat vtrū sit iustū vel nō. interim non tenetur. s. quousq. dubitat. nā excusat ppter bonuz obedientie. xxiij. q. j. c. quid culpā. Si aut postmodum scuit bellum iniustū fuisse. statim incipit esse male fidei. Et tenet restituere qd accepit. Limita tñ hoc sicut dictū fuit s. in principio capituli. qñ in hñōi dubio consuluit pios. r semper dubius remansit. nā tunc q. habuit in iusto bello retinere p

test ppter bonū obedientie.

¶ Octauo quero. an sicut subditi monētes bellū excusant in dubio vt dictū est. Vtrū similiter excusentur amici. cognati. stipendiarij. r hñōi. Rñtio fm vñ. q. non. quia non excusat eos obedientia: nec in dubio debent se committere discrimini. vt inuent aliquē in iudiciū alterius. xxiij. q. v. deniq. nec est simile de aduocato quē excusat bona fides q. diu credit iustā eē causam. q. est illi iudex superior qui cām examinat r de allegatis iudicat. In bello vō viribz corporalibz vincit. r non p rationē dūdicatur conco. Vl.

¶ Noni o qro. an libere accedētes ad bellū obligēt sibi illi: cui seruitiū vadunt si in dānū incidūt. vtputa si in bello pdant arma. equos r hñōi. siue capiunt eundo ad bellū. siue in redeundo. Rñdit Archi. flo. q. si accedūt vocati a dñis r rogati. r nō motu pprio. h reqsūt. tñc habēt actionē mandati cōtra dñm. si ptingat ipsos aliqd pdere. vt s. deniq. est. nisi appareat q. causa pietatis. humanitatē vel parentele hoc fecerint. xxiij. q. ij. nō inferēda. Et si opponas. dicēdo. dñm nō teneri. q. talia pdidēt casu fortuito. de q. q. non tenet. de boni. Iohes.

¶ Rñ. Iste est casus fortuitus q. potuit r debuit pnderi. q. verisimilit' hec ptingūt in bellis. q. dubius est euentus belli. r ita notat Inno. in. c. sicut. el. ij. de iureiur. r ibi panoz. idē sentit dicens q. vocati a dño. q. tñ non tenebant obedire. possunt agere cōtra vocantē actione mandati. etiā ad dāna q. cōtingunt casu fortuito. dñ verisimilit' contingere potuissent. quasi vocās hoc debuerit cogitare a pncipio. Secus vbi damna cōtigissent ex casu fortuito qui verisimilit' non fuit cogitatus. vt in. l. inf. causas. s. non omnia. ff. man. que verba sunt valde notanda. maxime in materia fideiussionis. lz sec' sit in cōmodato. quia cōmodatarius non tenetur de casu fortuito. sed hoc contingit ex natura mandati. quia regularit' mandatarius agit ad mandatis comodū. cū non intendat facere de suo beneficium. Et intellige pdicta in eo qui gratis suscipit mandatū. nā si aliquid accepit. non dicit' mandatarius. sed locator. mandatū em̄ debet esse gratuitum. Vnde puto q. isti qui veniunt pncipio. vt stipendiarij non possunt agere ad damna que cōtingūt sine culpa saltē leni mandatarij. nā ibi contractus pficitur gratia vtriusq. h mandatū explicat gratia mādantis tñ. Et p hoc inferē ad aliā. q. Quis mandauit alicui. vt faceret sibi aliquod edificium in insula circumdata mari. ppter qd mandatarius ex causa naufragij incurrit multa damna. nunquid possit contra mandantē agere. et concludit q. pōt dūmodo casus sit talis. quē non incurrisset si mandatum non habuisset. Sed hoc videt' ptra dictuz. s. non omnia. vbi dicit. q. vbi mandatarius fuit spoliatus in via a latronibz. non agit contra mandantem. Ideo mihi plus placet distinctio facta supra de casu fortuito. qui verisimilit' fuit cogitatus aut non. Et per pdictā. l. inter causas. Panoz. in. c. cum. p. cā. de procu. infert ad aliā. q. qñdianam. Quidam pcurator alicuius domini incidit in latrones. dum iret pō factis domini. et ab eis

Bellum

fuit spoliatus, vel in via fuit infirmitate oppressus, nunquid possit huiusmodi damna vel expensas factas imputare dño. Et concludit fm doc. ibi q non. p. d. §. non oia. Seco qz hec sunt extrinseca a mandato, z potius sunt imputanda casui fortuito. Secus est in duobz socijs. qz vnus imputat alteri damna: que passus est occasione societatis. vt in. l. cum duobus. §. quidaz. ff. pro so. vide de hoc. j. c. societas.

¶ Quero. an non vocati ad bellū. sed. p. p. motu accedentes: obligent sibi illū in cuius seruiciū vadūt. Rūdit archi. flo. Si animo donandi hoc faciūt. vt puta. pietatis. humanitatis. vel parentele. tales non agent. xxij. q. iij. nō inferenda. Si autē animo obligandi illū cuius negociuz gerunt. tunc agent vi negocioz gestoz. z sufficit vtiliter ceptū negociuz fm Jo. de ligna.

¶ Quero de accedentibz. p. p. motu. contradicētibz tñ illis: in quoz subsidiū vadunt. nunquid tales obligent illū in cuius seruiciū vadunt. vtiliter incipiendo. z etiā feliciter implendo. Rū. q. nō. naz gerens negociū alterius eo inuito nō potest petere aliquid. nisi p. bene gestis ante. p. prohibitionez. L. de ne. ge. l. fi.

¶ Quero. quid de comodantibz vel locantibz arma et equos euntibz ad bellū. si amittant vel auferantur. Rūdit archi. flo. idē esse ius omnino. sicut de comodato. locato z conducto.

¶ Quero. qd si subditus hz guerrā contra dñm: vel econuerso. Rū. fm §. y. cu vasallus comitis hz aliquid contra comitē. reqrenda est primo auctoritas regis. Si autē comes hz aliquid p. regem. z rex humiliter reqsitus p. pares curie nolet ei ius exhibere. credo qz si ius suū defendat armis cū moderamine. non peccat. Impugnare vō regē. p. auctoitate non licet. s. denunciare hz pape. q. poterit excōicare. Et crescente cōtumacia. debz ei dare auctoritatē mouēdi contra eū arma. vel conq. corā impatore si rex illi subsit. Et illius auctoritate si approbat mouebit bellū. Quādo autē rex cām habet cōtra impatorē. z impator p. regē: qui nō subest illi non erit alius corā quo q. rimonā ponatur. nisi papa. vt dictū est. tñ iniuriā passus peccaret mouendo bellū. si alter offerret satisfactionē. Cū autē comes hz aliqd contra subditū suū. nō. p. hoc dz sibi ius dicere. s. vel auctoritate iudicis superioris gladiū sumat. vel ad dyocesanuz vasalli recurrat. Cui si vasallus obedire recusauerit excōicabit rōe peccati. de iudi. nouit. Et si p. anū sic p. stiterit. dyocesanus ipm z res eius capiedas exponat. ar. xj. q. iij. rursus. z. c. quisquis.

¶ Quero. quid de vasallo duoz dominoz. qd esse potest rōne diuersoz feudoz. si vtriqz dominoz simul reqrunt eū. vt eos iuuat in bello. quid debet facere. Quisā dicunt locū esse gratificationi. exem. plo serui duoz dñoz. q. si viderit vtrūqz dominuz interfici. Iuuare poterit quē voluerit. vt. l. si quis in graui. §. h. cū oēs. ff. ad lill. Alij dicunt qz iuuabit priorē. z cui primo iurauit. nā priorē fidelitatez seruare tenetur. Turtius tñ est. qz pmo in propria persona seruiat. Secundo vō per substitutum. si

hoc patiatur natura feudi. Idem Johannes de ligna.

¶ Quero. quid si baronū regis. puta Hispanie mouet guerrā alteri baroni. z rex hispanie mouet bellū regi granate. Baro mādāt hominibz vt iuuent ipm. Rex etiā mādāt hoibus qz iuuēt ipm. z concurrūt duo mādātā. quē pmo iuuare tenent. Et videt qz pmo baronez. nā sunt subiecti baroni respectu fidelitatis. z rōne iurisdictionis. Regi autē sunt subiecti rōe iurisdictionis generalis tñ. Et sic due rōnes vincunt vnā. In contrariū videt. nam vocatā rege: sunt vocati ad maius tribunal. q. v. p. ferendus. di. xvij. Si ep̄s. z etiā qz rex vocat pro cōmuni bono et defensione vniuersali. Et sic iure gentiū obediendū. xxij. q. iij. fortitudo. nam p. defensione patrie licitū est patrē interficere. ff. de re. et sump. fu. l. minime. Et hec vera fm Jo. de ligna.

¶ Quero. nunquid vasallus teneat iuuare dominū cōtra patrē. vel pater p. filiū. Rūdit glo. xxij. q. v. de forma. qz sic. nā filius solo vinculo nature obligatus est patri. s. vasallus dño: vinculo iuramenti. Sed glo. in. c. qm̄ multos. xj. q. iij. aliq. l. ter sentit contrariū. Putare hic ponderandā q. tate imponendi subsidiū. Jo. de lig.

¶ Quero. an cuius duaz ciuitatū teneatur iuuare vnā p. tra aliā. Rūdit archi. flo. qz dicēdū est sicut dictū est de vasallo duoz dominoz.

¶ Quero. quid de damnis z vastationibz q. fiunt in bellis. vt p. incendia: vel effraturas. aut p. arborum et vineaz incisiones: z consimiliū. quis et cui teneat. Rū. fm §. y. qz qui habet iustū bellum. nō tenetur de illis damnis. que ipse vel sui bona fide impugnando intulerunt. aut a quibz comode abstinerere non potuerunt. Si autē grassandi animo intulisset maliciose. cum alis posset sibi consulere. tenetur. et compensabunt illa damna. cū damnis propter que bellum est motū. facta diligenti computatione hinc inde. Suis vō hominibus iste qui iuste bellat non tenetur de damnis. que passi sunt ab aduersarijs. quia subditi se et sua tenent exponere p. domino suo. Et dico qz dominus nō tenetur. nisi forte ipse fuerit in culpa negligenter defendendo eos. Qui vō habet iniustum bellum tenet primo aduersarijs de omnibus damnis illatis. tenetur et suis proprijs hominibus de damnis que ceperunt ab aduersarijs qui iuste pugnabāt. si ipsi proprij homines iuuauerunt ipsum bona fide. aut si inducti fuerunt ex eius consilio. timore. aut coactione. et de se non erant facturi. Secus si mala fide iuuauerunt. in quo casu nullam habent actionē contra eum. nam in re turpi nulla contrahitur obligatio. insti. man. §. illud.

¶ Quero. nunquid domini qui bellauerūt possint componere ad iniucē super damnis. que eoz subditi passi fuerunt. Rū. fm §. y. Si compositio fiat de consensu damnificatoz. standuz est illi. hoc intellige si iste consensus sit liber. alis qui iniuste mouet bellum. non potest per suam compositionem p. iudicare suis hoibus. quin ipse teneat eis de p. pro satisfaccere. nisi ipsi in culpa fuerint parit cū eo. vt dictū ē. Qui autē habuit bellū iustū: nō dz p. pouē cū

aduersarij boni
p. p. motu
accidentibus
obligent sibi
illū in cuius
seruiciū vadūt
Rūdit archi. flo.
Si animo donandi
hoc faciūt
vt puta. pietatis
humanitatis
vel parentele
tales non agent
xxij. q. iij. nō
inferenda
Si autē animo
obligandi illū
cuius negociuz
gerunt. tunc
agent vi negocioz
gestoz. z sufficit
vtiliter ceptū
negociuz fm
Jo. de ligna.
Quero de
accedentibz
p. p. motu
contradicētibz
tñ illis: in
quoz subsidiū
vadunt. nunquid
tales obligent
illū in cuius
seruiciū vadunt
vtiliter
incipiendo. z
etiā feliciter
implendo. Rū.
q. nō. naz
gerens negociū
alterius eo
inuito nō
potest petere
aliquid. nisi
p. bene gestis
ante. p.
prohibitionez.
L. de ne. ge.
l. fi.
Quero. quid
de comodantibz
vel locantibz
arma et equos
euntibz ad
bellū. si
amittant vel
auferantur.
Rūdit archi.
flo. idē esse
ius omnino.
sicut de
comodato.
locato z
conducto.
Quero. qd
si subditus
hz guerrā
contra dñm:
vel econuerso.
Rū. fm §. y.
cu vasallus
comitis hz
aliquid contra
comitē. reqrenda
est primo
auctoritas
regis. Si autē
comes hz
aliquid p.
regem. z rex
humiliter
reqsitus p.
pares curie
nolet ei ius
exhibere.
credo qz si
ius suū
defendat
armis cū
moderamine.
non peccat.
Impugnare
vō regē.
p. auctoitate
non licet. s.
denunciare
hz pape. q.
poterit
excōicare.
Et crescente
cōtumacia.
debz ei dare
auctoritatē
mouēdi
contra eū
arma. vel
conq. corā
impatore
si rex illi
subsit. Et
illius
auctoritate
si approbat
mouebit
bellū.
Quādo autē
rex cām
habet
cōtra
impatorē.
z impator
p. regē:
qui nō
subest
illi non
erit alius
corā quo
q. rimonā
ponatur.
nisi papa.
vt dictū
est. tñ
iniuriā
passus
peccaret
mouendo
bellū.
si alter
offerret
satisfactionē.
Cū autē
comes
hz aliqd
contra
subditū
suū. nō.
p. hoc dz
sibi ius
dicere. s.
vel
auctoritate
iudicis
superioris
gladiū
sumat.
vel ad
dyocesanuz
vasalli
recurrat.
Cui si
vasallus
obedire
recusauerit
excōicabit
rōe
peccati.
de iudi.
nouit.
Et si p.
anū
sic p.
stiterit.
dyocesanus
ipm z
res eius
capiedas
exponat.
ar. xj.
q. iij.
rursus.
z. c.
quisquis.
Quero. quid
de vasallo
duoz
dominoz.
qd esse
potest
rōne
diuersoz
feudoz.
si vtriqz
dominoz
simul
reqrunt
eū. vt
eos iuuat
in bello.
quid
debet
facere.
Quisā
dicunt
locū
esse
gratificationi.
exem.
plo serui
duoz
dñoz.
q. si
viderit
vtrūqz
dominuz
interfici.
Iuuare
poterit
quē
voluerit.
vt. l. si
quis
in graui.
§. h. cū
oēs. ff.
ad lill.
Alij
dicunt
qz
iuuabit
priorē.
z cui
primo
iurauit.
nā
priorē
fidelitatez
seruare
tenetur.
Turtius
tñ est.
qz
pmo
in
propria
persona
seruiat.
Secundo
vō per
substitutum.
si

Beneficiū. j.

Quid de istis partialitatibus civitatum: quoniam una pars expulsa indicit bellum civitati. Rūdit idē ubi s. q. non dicit bellū, sed dissensio civilis, ex qua respublica leditur. Et ideo in tali bello non habent locū statuta de bello licito, et ideo in eo capta subiacent restitutioni.

Beneficiū. j. cōiter.

Intra quod tempus offerri debet vacans beneficium. Rū. panoz. i. c. nulla. de p. c. p. dicit quod ecclesiastica beneficia non debent vacare ultra sex menses, quibus elapsis, de episcopo devoluitur ad capitulum, et reconvulso, et demum ad primum superiorem devoluitur collatio. Et sic prout conferendi beneficia devoluitur ad superiorem gradatim, potest enim beneficium vacare multo tempore, nam capitulum habet sex menses, si non confert; devoluitur prout ad episcopum; etiam habet alios sex menses. Et eo negligente; devoluitur ad metropolitanum qui habet alios sex menses, d. c. nulla. Et eo non conferente devoluitur ad patriarcham. Si autem non haberet superiorem tunc devolueret ad papam. Et ex hoc inferitur, quod metropolitanus supplet negligentiam episcopi: si episcopus non est exemptus, alio prout devoluitur ad papam. Et sic intellige, d. c. nulla. Et intelligas predicta solum pro prima vice, de sup. ne. p. sicut nobis. Et si quis predictorum elapsis tempore conferat non valet, extra de sup. ne. p. c. si. Et incipit currere predictum tempus, non a tempore vacantis sed a tempore sciendi vel noticie, de concess. p. r. q. diversitate. Et de dictis sex mensibus subtrahit tempus suspensionis et pegrinationis. Et requiritur quod propter suam culpam: vel negligentiam distulerit. Secundo si propter impotentiam iuris vel facti, etiam ex culpa contingente nisi fuisset negligens in petendo absolutionem, ut not. in. d. c. q. diversitate. Et ob hoc dicit panoz. ibi, quod ea que conveniunt non immediate ex culpa, sed ex furore: seu pena culpe: non imputantur, ut ibi. Et nota, dicitur textus, in hoc, nam sententia suspensionis fuit causa immediata huiusmodi impedimenti, non autem culpa precedentis. Illa vero que conveniunt immediate ex culpa imputantur culposo. Et panoz. ibi dat exemplum de impedimento iuris, ut in suspensione. De impedimento vero facti, exemplificat de tempore, quo stetit in curia, pro absolutione, et tempore reversionis. Secus dicit quod tempus esset prescriptum, non in odium negligentie, sed in favorem alterius. Istud enim tempus currit impedito: et etiam ignoranti, ut l. genero. ff. de his que non in facta. Et si talia essent officia seu administrationes quorum collatio pertinet ad regulares, et ipsi negligenter: dyocesanam supplere debent, non obstante si ipsi regulares fuerint exempti, ut in de. q. regulares, de sup. ne. p. r. Porro si fuisset ecclesia cathedralis: vel etiam regularis habebunt electores solum tres menses, j. quos si iusto impedimento cessante electio non fuerit celebrata: eligendi prout ad primum superiorem devoluitur, de elec. ne. p. defectu. Et intellige cum alijs conditionibus nunc supradictis. Et nota, pro declaratione predictorum panoz. in. d. c. nulla. quod ista devolutio que fit de episcopo ad capitulum debet restringi ad beneficia que pertinent ad episcopum iure proprio. In beneficijs autem devolutis ad episcopum, propter negligentiam vel delictum inferioris prelati, non fit devolutio ad capitulum sed ad primum superiorem, quia

in istis devolutionibus, non est tanta communio inter episcopum et capitulum sicut in spectantibus iure proprio. Ita notanter dicunt doct. in. c. unico. ne. se. va. li. vj. et in. c. q. de elec. li. vj.

¶ Qui habet beneficium cum cura: si recipiat secundum iterum cura, ipso iure vacat primus, de pben. de multa, hec regula fallit in multis casibus. Primo quando adipiscitur secundum cura per viam annexionis, ut quia curatur est annexum. Secundo non curato quod acceptavit, ut in. c. sup. co. de pben. li. vj. Secundo fallit, ubi prelati de bonis proprijs expendisset pro utilitate primi beneficii curati, quia tunc acceptando secundum non incurrit penam, d. decre. sed retinet primum donec sit sibi satisfactus de expensis. Item Jo. de ligna, d. an. et. d. ab. per tex. q. cum. q. xij. q. iij. Et ex hoc dicit, d. ab. posse colligi notabile dictum, quod si clericus mori sine testamento, heredes potest repetere expensas quas clericus fecit in beneficio. Sed tu pro hoc allega tex. in. l. que omnia. ff. de pcur. et glo. in. l. si non sortē. §. si centum. ff. de condi. inde. que dicit quod scriptor potest retinere quatenus: donec sibi satisfactus sit pro labore sue scripture. Sed ego dico quod poterit uti ista retentione si expendit pro utilitate ecclesie, licet res casu non haberit bonum effectum, ut quia expendit de suo proprio pro reparanda domo ecclesie et casu domus postea fuit combusta, quod ad hoc ut prelati possit repetere sufficit quod sit utiliter ceptum. Ita notabiliter concludit Jo. an. in. c. ex parte, de consti. Tercio fallit, ubi acceptaret secundum beneficium calore iracundie, quia tunc non vacat primum. Item Jo. de lig. d. an. et. d. ab. facit gl. notabilis, in. c. ex literis, de divoz. que dicit quod confessio facta calore iracundie non punitur. Quarto fallit ubi acceptaret secundum curatum ad tempus, quia tunc non vacat primum. Exemplum, dicit statutum, quod mortuo episcopo archiepiscopus per administrationem jurisdictionem spirituales eius donec fuerit creatus episcopus. Ita eleganter concludit, d. de. de anch. in. c. j. de consue. lib. vj. Quinto fallit, ubi conferat beneficium curatum habenti alia beneficia curata, non ostensa fide dispensationis, quia tunc non valet collatio ultimi, nec vacant beneficia priora, tex. est in. c. ordinarij, de of. li. vj. Quod intellige si acceptavit secundum beneficium, sed eius possessionem non fuit nactus, nam si fuisset nactus eam, vacaret priora, tex. est in de. si plures, de pben. Nec tamen hoc casu valeret collatio ultimi. Glo. est que ita intelligit hanc materiam in. d. de. si plures. Sexto fallit in casibus in quibus licitum est habere plura beneficia curata, de quibus est textus cum glo. in v. intitulata, in. c. dudum. ij. de elec.

¶ Sed an valeat consuetudo, ut pro acceptatione secundum beneficii curati non vacet primus, Jo. an. in. c. quia nonnulli, de de. non re. tenet quod consuetudo non excusat, quia non excusat in delictis, pro hoc bonus tex. in. c. j. de consue. li. vj. et in. c. literas, de concess. pben.

¶ An autem habeat locum in episcopatibus, ut per adaptionem secundum episcopatus ipso iure vacet primum videtur quod sic, quia eadem, immo maior ratio est in episcopo quam in alio cum ipse sit magis alligatus ecclesie quam ceteri, ca. requisisti, de testa, ergo cum magis

Beneficiū. ij. z. iij.

celi ordinatiōes teneat. z ipse promouit ad sacros ordines aliquem nō habentem titulum. Ipse qui ordinavit tenetur ei necessaria puidere: donec illi per eum: vel per alium de beneficio sit puius. Secus si ei cōmisit ordinare certas personas inter quas fuit aliquis sine titulo. nam in hoc casu: episcopus qui commisit tenetur taliter ordinato. Similiter z ipse tenetur taliter ordinato quādo cōmittit alicui ut possit a q̄ voluerit ep̄o ad sacros ordines p̄moueri. hec extra de p̄ben. si ep̄s. li. vj.

Capitulū sede vacante nō p̄t p̄ferre ea beneficia que ad collatōnem ep̄i p̄tinēt. sed bene potest admittere p̄sentatos a p̄ionis. z eos instituere i beneficijs: in quibus fuerūt p̄sentati. licet ad ep̄m si viueret pertinuisset. extra de isti. et si capitulū. li. vj. Potest etiam capl̄m ep̄o defuncto vel a beneficiōrum collatōne suspensio cōferre p̄bendas: que ad ep̄m et capl̄m p̄nunit̄ p̄tinēt. etiā si ep̄s interesse habeat in collatōne tali tanq̄ prelatus. Et idem potest ep̄s si capl̄m sit suspensum. vel singulariter omnes sint excommunicati. Sed si collatō beneficiōrum p̄tinēt ad ep̄m cum p̄silio capl̄i vel p̄sentū: defuncto ep̄o vel suspensio: non p̄t capl̄m se introumittere: nisi ep̄s suspensus fuerit in mora. de petenda relaxatōne suspensionis. vbi aut̄ de speciali p̄suetudine beneficiōrum collatio ad aliquem cum p̄silio ep̄i p̄tineret. sublato ep̄o de medio: cui p̄siliū nequeat peti. nō est collatio differēda. Similiter etiam si ep̄s ageret in remotis: ita q̄ n̄ possit eius p̄sentia in b̄ciu haberi. extra ne se. vac. si ad ep̄m. li. vj.

Beneficia z omnes dignitates: vel personarū vacantia in curia romana nō possunt p̄ferri nisi p̄ papam. Similiter z curialium: seu accedentium z redeuntium de curia: si decedant in locis vicinis curie ad duas dietas legales: omnia hec ad papā t̄m p̄tinēt. nisi q̄ post mensem possunt ea cōferre illi ad quos p̄tinent per seip̄os t̄m: vel ipsi agētibus in remotis per suos vicarios generales quibus illud cōmissum sit in eorum diocēsisbus existentes. vel nisi essent parochiales ecclesie z vacassent vacante sede apostolica aut etiam si vacauerit ante. z papa priusq̄ conferret defunctus esset. hec omnia p̄bantur. extra de p̄ben. licet. z. c. statuti. z. c. p̄nti. z. c. si aplica. e. r. li. vj.

Si per episcopum cōferatur beneficium alicui absentis: licet nō fiat suus donec cōsentiat. tamen episcopus nō poterit interim cōferre alteri: donec iste recuset. nec valeret collatio. Secus si episcopus notificata ipsa collatōne. aliquem terminum competentem assignet p̄sentendi: tunc nō p̄sentent. j. terminum. p̄t etiam p̄sentire quādo cūq̄: dūmō pausq̄ beneficium ipsum alteri p̄ferat. extra de p̄ben. si tibi ab̄nti. li. vj.

Si pauper clericus cui mandabat puidere de beneficio: iuxta ei⁹ merita qui nulluz hēbat: postea ē affectus nō tenet ei amplius ep̄s puidere. extra de p̄ben. si paup. li. vj.

Beneficiū. ij. Quo ad fruct⁹ beneficiōrum.

Fructus tempe vacatōnis debent in vtilitate ecclesie expendi. vel futuris successorib⁹ fideliter reseruari. als in cathedralibus ecclesijs z in regularibus z collegiatis. si fiat p̄tra per capl̄a: cōuētus collegia vel singulares p̄sonas. Ip̄s p̄trafacientes sunt suspensi ab officio z b̄nficio quousq̄ plene restituerint quicq̄ d̄ bonis p̄ceperint a p̄latis motus dimissis: vel vacatōnis tempe obuenientib⁹. nō ob. p̄uilegijs: vel p̄suetudinib⁹. extra de elect. q̄ sepe. li. vj. Item similis p̄hibitio fit generaliter de om̄ib⁹ ecclesijs ne bona ear⁹ occupēt a p̄latis quibus subsunt: seu ad quor⁹ custodiam p̄tinēt nisi de sp̄ali p̄uilegio: vel p̄suetudine p̄scripta: vel alia rōnabili causa. als ep̄i z superiores sunt suspensi ab ingressu ecclesie. z alij ab officijs et beneficijs donec satisfecerint. extra de offi. or. p̄senti. li. vj.

Indulgentie de p̄cipiendis fructib⁹ b̄nficiōrum in ab̄ntia p̄cesse p̄sonis. nō ecclesijs vel dignitatibus sunt casse z irritate. extra de rescrip. c. si. li. vj.

Fructus iam p̄cepti: planum est q̄ alienari p̄nt vide s̄. alienatio. h̄ z fruct⁹ qui debēt recipi p̄nt locari etiā si essent decime. z alia. extra d̄ loca. vestra. S̄z hec locatō nō extendit vltra t̄ps vite locantis q̄ cleric⁹ in b̄nficio: vsufructuario p̄p̄at. xvi. q. vj. illud. De hoc vide. j. clericus quarto.

Canonici z alij b̄nficiarij clerici. qui diuinis officijs nō intersunt nō p̄nt p̄cipere quotidianas distributiones. nec valet p̄suetudo in cōtrarium. als nō faciūt eas suas. z tenent ad restitutionē. nisi excuset eos infirmitas vel iusta z rōnabilis corporalis necessitas: aut euidēs ecclesie vtilitas. extra de de. nō re. c. j. li. vj. intellige t̄m de infirmitate q̄ ē cā p̄pter quā nō interest diuinis. als secus. vt q̄ etiā si nō fuisset infirm⁹: nō intersuisset diuinis. z tunc nō hēbit distributiones fm ge. in. d. c. j.

Beneficiū. iij. Quā iuste tenet: q̄ nō rite p̄sequit beneficium aut dignitatem vt ait Ray. cum non intret p̄ ostium est fur z latro. nec habet viam salutis nisi resignādo. vel si est dispensabile petat dispensatōnem ab eo q̄ p̄t. z in vtroq̄ casu agat p̄niam de p̄misso.

Quā aliquis male possidet beneficium vel dignitatem. Vtruz subditi teneant obedire ei vel debitorē r̄ndere. Dicendū q̄ i foro iudiciali multiplex esset r̄silio. t̄m in foro p̄sici: si quis sciat q̄ possessor ecclesie vel dignitatis nō sit ver⁹ p̄latus. certē nō tenetur ei obedire. nec soluere qd̄ dignitati vel ecclesie d̄z. nec soluēdo liberat. extra de iureiu. ea. te. z d̄ sen. ex. inquisitioni.

Quā d̄ aut male possidens absoluat iugorantes: De hoc vide singl̄. j. p̄fessio. iij. in fi.

Bigamia fm Ri. in. iij. di. xvij. ar. iij. q. j. multis modis p̄trahitur. Primo q̄ q̄s diuersis: emp̄ib⁹ h̄z pl̄es l̄timas vxores. z cognoscit ambas z ē bigamia. p̄ne d̄cā. Secdo q̄ diuersis t̄pib⁹ habet plures: vnam de iure: alteraz de facto. z cognoscit ambas. Tercio cū sil' h̄z plures: vnam de iure: alteram de facto et cognoscit ambas. Quarto quādo p̄trahit cum vidua ab altero marito co-

